

1909
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ



B. TATEVANIAN

1909

№ 10



ՅԱԿԱՆ ՇԱՀ ՊՐԵԶԵՐՎԱՏՈՎ. — ՔԱՂԱ.





ଶିଳ୍ପାଳୟ

I	— გაზიაფული. — დექტი, ბ. ახოსხიანელის	3
II	— ბერდიხი. — (სურათი ფშავლების ცხოვრების) ვაჭა-ფშავლასი	4
III	— კვერცხგული. — დ. დემაზის	11
IV	— გიგას გაზეთი. — ლ. კლავასი	15
V	— სპილოი. — თარგმანი (დასასრული) ნ. ქავთარაძის	18
VI	— ა) გასართობი, — ბ) გამოცანა, — ბ) რეპუსტრი და ალნია, 23	

၆၁၂၈၃၀

ପ୍ରକାଶନକାଳ ୮୦-V.

Nº 10

ՑԱՐԱՐ 1909 թ.



შინაარსი

I—გაზაფხული.—ღერი, ბ. ასოსტაველის 3

II—ბერდიხა.—(სურათი ფშაველის ცხოვრების) ვაჭა-ფშა-
ველის 4

III—კვერცხებული.—ღ. ამავასი 11

IV—გიგას გაზეთი.—ღ. ელიაგასი 15

V—სპელო.—თარგმანი (დასასრული) ნ. ქავთარაძის 18

VI—ა) დასახური—ბ) გამოცანა,—ბ) რეპუსტი და ალსნა. 23



გაზაფხული



თა-ბარს ნისლი აღმარ ჟიბურავს,
გაქორა თოვლი მინდოორ-ველად;
ტუქს ხავერდი გადაეკრა
სასიამოდ, სასურველად!...

სულსა და გულს აღმარ ჟეინავს
სუსსიანი ხამთრის ძალი
და ბუნება თავს იწონებს,
კორ ნარ-ნარი ჰატარძალი!...

ას, მერცხალო! შორს ნუ დაჭვრენ...
გვლავს ავგავდი, ია-ვარდო;
ბუნება! ფრთა გაშალე,
სამაისო, სანავარდო!...

შეუერთე შენი ლახენა
ცის ლხენას და სისარულსა,
რომ მარადის ვიღონებდეთ
სანეტარო გაზაფხულსა!...





ბ ე რ დ ი ხ ა

(სურათი ფშავლების ცხოვრებისა)

I



მძის წლის მათიას დედამ მეტი სახელი
წიწმატა დაარქვა და, მას შემდეგ ეს ასალი
სახელ-წოდება მათიასი მთელმა ოჯახში პირ-
ზე დაიკერა: ძმებმა, დებმა, ბიძებმა, ძალუებმა
და სხვებმა. გარემე მეზობლებიც, რასაგვირ-
ველია, ამ სახელით იხსენიებდნენ მათიას: „ოჟ,
წიწმატას გაუმარჯოს!.. სადა გაჟა, წიწმატავ,
მამა? დედა-ძენი სადღა არი? ოჟ, რა ბიჭია, რა
ბიჭია წიწმატა და!“ რათ, რა მიზეზი იქო, რომ მათიას წიწ-
მატა დაარქვეს? მამ, რადა დავარქო, წიწმატივით მამწარქებსო,
ამბობდა მზე-ქალა.

მართლაც და ქინიანს წიწმატაზე ადარც „სსუუ“ სჭრა-
და და ადარც „ბუუ“.

უდგას, მაგალითად, წიწმატას წინ დოთ სავსე კამი.
მოაქვს დედას კეცი გამომცხვარი დიდონი მწადის უჟა, რა-
დგან წიწმატას სასიათი იცის, იცოტავებსო.

„ჩოტაა, კიდევ მანდა“, მაინც ცოტაობს წიწმატა; უსია-
მოვნოდ იჩიტებნება მხრებმა და ხმელ უსახლო ტეავის კალ-
თებს აფხავურებს დაბლა კერაზე, ფინთად იღმისება.

— ჟამე, ძვილო, კერ ება და მერე კიდევ მოგიტან.
ეუბნება დედა.



„ეხლა მინდა, ეხლა!“ წიწმატა და, თუ პირველ და მისი ბრძანება, ისეთ აურ-ზაურს ასტეხავს, რომ სახლში ადარევის ედგომილებოდეს. რა ქნას საწეალმა დედამ, ის დანეუმოს, თუ ოჯახის საქმე აკეთოს?!

— აჟა, გასკდი, გატევრი! — ეუბნება მზე-ქალა: — კერ ნე მაგიჭებია სულა, — თან ხელში აჩეჩებს კიდევ სხვა მწადის ნატეს, — მამინ ჭნახავ შენს სეირსა, ქვით ქვაზე გაგინაუ მა თავნიერიასა. წიწმატა ბლუჭავს მწადის ნატეხებს და ფაცა-ფუცით იღავებს კალთაში. გვირდით უზის დიდი, ჭრელი პტატა, წიწმატას მმობილი, თვალებს ჰქელავს, ვითომ ვერა-ფერს გვედავთ, თუმცა-კი ეპელაფერს კარგად ჰქედავს და უცდის მარჯვე ღროს — თავის მეტობარ წიწმატას ხელიდან ლუქმა წაჰსლიავოს.

„ეშ კოფუ არ მინდა, დიდი კოფუ მინდა!“ ამბობს წიწმატა და ისვრის კოფუს დაბლა.

— აჟა, ესეც შენი დიდი კოფუ. — ეუბნება დედა და აჩეჩებს ხელში დიდ კოფუს. — დო-კი არ დაჰდვარო, ბალზო, თორო მე ვიცი შენი!

— „ალა!.. უპასუხებს წიწმატა და თან ალავებს ლუქმას ლუქმაზე, არ დასდევს იმას, რომ ნახევარი დო ედვრება დიდის კოფუს წეალობით და გულისხირი თეთრად აქვს გადათხუპ-ნული. თვითეულის ლუქმის აღებაზე კატა თვალებს აეთლებს მეგობარს და უცდის მარჯვე ღროს ერთი ლუქმა მაინც დაჰკერდეს ხელიდან, რადგან მმობილის ხასიათი კარგად იცის, თავის ნებით არაუერს მისთავაზებს.

II

წიწმატა განა მარტო ჰურსა და კოფუსე წეუბობდა? არა, თითქმის ეკელაფერზე, რაც არ მოსწონდა, ჰქვაში არ უკარგროდა: ეკავრებოდა, რომ იტევიან, ესიკვდილებოდა, მაგალი-

თად, ბირის დაბანა, ფეხთ ჩაცმა, ერჩივნა ბეჭრით უქმდოს მარტო გელას თოვლით და ტლაპოში სიტბილი, რის გამოც იყვრი სილა მოქანდაკებრია ებაში, ბეჭრი სამდურავი, დარიცება, წევლა-კრულვა გაუგონია წიწმატას ურებს, მაკრამ ამაოდ. არ მაკ-ძლო საბრალო მზე-ქალას კარუბს გასცილებოდა, დაედგენ უბოდა უქან ტირილით: „სად მასვალ, დედავ?! დამიჩადე ქალო, ვაჟმე, ვაჟმე! უვიროდა წიწმატა. ამინებდეს სხეადა-სხეა რა-მებით: დიდი ვირ-თაგვაა ბ.ისელში, რქანი, ემვებისა, იქი-დან ეურის უბრებს მენს ტირილს, თუ არ დასჩუმდება, მოვა და ძაგლაში; ეს ღაღუნიო (კარული კატა) ჩამოვაფხაჭის მთელ სახეს და სხვ... უკელა ამ საუთხობელის წიწმატამ უერი ძებჩია, ერთხელაც არ გაძართლებულა მინაურების მუქარა, ბევრჯელ იტირა, იღრიდლა, მაინც უგნებლად გადატრია ერთ-საც და მეორესაც, იმას არც ღაღუნი და უქმდვებია და არც ვირ-თაგვა... ამან გააგელადა წიწმატა.

III

მაკრამ სხეა ვერის მტერი სულ სხეა მხრიდან მოევლი-ნა, აღმოჩნდა იქ, საცდანაც არ მოელოდა, ვერ იფაქრებდა.

ერთხელ შაბათ სადამოს მმას ბერიძეს და რძალეს მზე-ქალას ეწვია სტუმრად თინა, მზე-ქალის მულა. მადალ-მადალი, ომა-ხიანი, ემსიანი, ეოჩაღა მოლაპარაკე დედაკაცი. მოვადა ეს ღე-დაკაცი და ახალი საძიშვილი თან სწორებ იმან მოიკოლა...

თინას ულზე ვერცხლის შიბი ედვა, მოელს გულ-მკერდს უვარავდა. ერთმანერთზე ვერცხლის ჯაჭვათ გადაბული ვერ-ცხლის ფელები — აბაზიან, უზალთ ენიანები ერთი მეორეზე იურ აკინძელი. მიგა და მიგ პატარა, ვერცხლის ჯვრები ჰქონდა დატანებული; ამ ჯვრების ტოტებზედაც უენწით ჰქონდა დაკა-დებული ვერცხლისაც ფელები. ტანთ ქოთიბი ეცვა მაგ ლას-ტიპ-გადაკრული.



— კალაფხო, ოჯახიშვილებთ, შავ-გიორგანი, უკანი მარტინი ხართ მინა?! — დაიძახა თინამ, როცა დერეფანი გაიარა და დარბაზის ქარებს მიუახლოვდა. ძაღლმა ბროლიამ იცნო სტუ-მარი, ლაქუცით, ქუდის ქნევით მიუძღვოდა წინა.

ძელს ქარებში მოეტება მზე-ქალა. შ

— ეკელანიც მინა ვართ, ვისაცა გვეკათხულობ, — უპასუ-ხა რძალის თინას და თან მხერვალებ გადაკოცნა საეფარელი მული. მოკითხეს ერთმანერთი.

— ენაცხალოს მამიდა, რამ სიღდიდო კაცი გამხდარა! — წარ-მოსითქვა თინამ, დაინახა რა მზე-ქალას გვერდზე წიწმარა, რო-მელსაც ცალი სელი ღების ფაფნაკის ქალთაზე ჩაეჭიდა, სოლო მეორე პირში ჩაედო. — რა ძვენიერი ვაკებცი დამდგა-რა! — მოქსვია სელები და ღაუწეო კოცნა მმისწულის. — ეს რა-და დაგიდებულ, ქალო, თავზე ამ ბალდისადა? მამირცხვა თქვენ ა თვახიშვილოსა! უსაევედურა რძალს თინამ, როცა წიწმარას თავზე დაინახა თეთრი, გაპრეჭილი ცხვრის ტეავის ქედი, სკუფიის მხვავსად შეკერილი. — ფიქრი არ არის, თავის მამი-დამ მოუტანა ქარგი ქედი, თუ თავადაც ქარგი ბიჭი იქნე-ბათ. ანუგემა მამიდამ წიწმარა. მართლაც თინამ, როცა მინ შევიდნენ, გუდიდან ამოართო ძალა ნაბდის ქედი, გუმბათის გარეთა პირსე ჭვარედინად სარმა მოკერებული და თავის სე-ლით დაჭინურა თავზე. ქვედან ერთად გუდაში იუთ ბლობად თხილა-ქაბული, პანტის ჩირი და წიწმარასთვის საკუთრად დაქ-სოვილი ძატელის ჭრელი წინდები.

— უცოცხლოს შენი თავი და შენი ქმარ-შვილი! მშვი-დობაში, მშვიდობაშა! აი როგორი ქარგი მამიდა გუბა და შენ კი ერთლი, მტირალი ხარ, — წარმოსითქვა მზე-ქალამ, როცა თინამ მმისწულის თავზე ქედი დაჭინურა და მისი ძველი ჩაჩი-კი მიაგდო უბრძლო ჩეზრივით იქვე გუთხეში.

— ღედილაშა, შენმა დღეპრძელობაშა, თუ კაი ბიჭი იქ-

ნები, ღამჯეროზი *), ცხვრებს და ხბუებს კარგა მარტინი მარტინი იტირებ, ექლაიანს წუდებისაც მოვიტან, — აიმედებდა მამიდა წიწ-მარას და თანაც მისმდგნა თხილ-კეპლი ჩირში არეული, ქა-დის-კერი; ეჭილა ამას წიწმარა ხარბადა ჰბლუჯავდა და ილ-კებდა მადლობის გადაუხდებდა, ხმის ამოუდებლად. გუდაც, საცა ერთი ხონა თხილი კეპია, მალით წაჭელიფა მამიდას და თავისთან მიითრია. მამიდა, რა თქმა უნდა, არ ეწინააღ-მდეგებოდა, პირ იქით, ცდილობდა, რაც ძეიძლებოდა, მომე-ტებულად გაეხსრებინა თავისი მმისწული.

— ღამჯეროზი, ღამჯეროზი რას არა! მაგისაგან გაკვირვე-ბულია მთელი ქვეყანა, — სთქვა მზე-ქალამ: — ეგეც არამია მა-გაზე, რაც ტანთ აცეია; უნდა ებეც გაუსადოს კაცმა და ტა-ტებულა გაუშვის, იმის დირსია.

— რას ამბობ, ქალო?!.. იქნება მართლა? რა მიზე სს აძ-ლევთ ჩემს მმისწულს, ენაცებლის მამიდა ვაჟეაცობაში! — და თანაც ხელი გადაუსო თინამ მმისწულს თავზე.

— მართლა, მამ, ტეუილად?! — განაგრძობდა მზე-ქალა. ტანთ მშ არ მაცმევინებს და ფეხთა, პირს კი არ დაიბანს, არი და მსუნავია: თუნდ არა ჰმიოდეს, ძალად იხახებს, იტენს პირს საჭმლითა. თუ ლორივე უბა არ გამოიტენა, ცალის ებით ვერა სჭამს; ეველაფერი ბევრი მინდათ და საიდან მოუტა-ნო ის ბევრი? არი და მაგის ძიშით კარებს გეღარ გავცი-ლებივარ, საქეზე ვეღარ წავსულგარ: ისეთს ღრიალის სსტეს, მთელს ქვეყანას ფეხზე დააუენებს; ღამედევნება: „ვაჭმე, ღე-დევ, ვაჭმე, ღედაო! აღარ მოხვალო, აღარაო!“ გეურცები — იყე შინ, ეხლავ დაბრუუნდებით და არა სჯერა. — ამ ლაპა-რაკის ღრთს წიწმარა ჩირით პირს იტენდა და თანაც ხარ-ნაშოსხვით თვალებს ატორდალებდა. — უჲ, უჲ, ვაჭმე, ეპ ვერ

*) უფროსების ბრძანების ამსრულებელი, მორჩილი.

კაი საქმე! — წარმოსთქვა თინამ. — ბერდისა არცადა უღუძლებულის? ხევსური ბერდისა, ქალო, ბალდებს რო ჰქონებს.

— ჸო, ჸო, გაგონილი მაქა, — შეუძლიშა მზე-ქალამ, რაკი მიუხვდა, რა განზრახვითაც გაიხსენა ბერდისას ამბავი.

— შენს მტერს, თუ ის აქ საითმე მოჩერჩევდა. ხუმრობა საქმე არ არი, ბალდი არ წაგვანინოთ, გააფრთხილეთ, არ იტიროს, თორო, თუ ტირილში მოასწრო, არ გაუძვებს, უეჭველად წაიევანს, იმასთან ბალი არ გამოდგება და ხვეწა-მუდარითაც კაცი ვერაფერს გახდება, ხაჭსომს გუდაში, მო-აკრავს პირსა, წამოიკიდებს ზურგზე და ჰქონი ბიჭი!

წიწმატა გულ-მოდგინედ უგდებდა უურს მამიდას და, რა თქმა უნდა, ეს ახდენი ამბავი არ ესიძმოვნა.

— უიმე, უიმე! — სთქვა მზე-ქალამ: — აბა, ბიჭი, რო გეუ-ბნები, ნუ იტირებო, ხო გენმის, რას ამბობს შენი მამიდა? ადარ იტირო, ადარ იტირო, დედა-მფილობას, თორო, თუ ბერდისა წაგიევანს, მეც თავს მოვიკლავ და დედა ადარ გე-ეოლება. ვანა არა, მეზობლებიც ამბობდნენ: ერთი რამ ხევ-სური დადის დიდი, აელაუედა, ხან ვის სახლის კედელთან აიტენება, ხან ვისასთანთ, ის დამესილი, ის იქნება: ბალ-დის ტირილი საითმე გავიკონოვო.

— ახლა უნდა ქნახო, ქალო, განაგრძობდა თინა: „რამ-სიდიდო ბარდღლიანი ხბოს გუდა ჰყიდია! როგორც-კი ბალ-დის ტირილს გაიგონებს, მაშინვე იქ დაიბადება, უკრძალავად შევა ხახში, დაგლებს ბალდის ხელის და უკრძალი თავს გუდაში იმავ წამსა. ახლა როგორ უხარის მაშინა!.. მემრე უნდა იცოდე, რა საელდოა: — თავადაც ბარდღლიანი, გუდაც ბარდღლიანი, ქუდიც ბარდღლიან-ბანჯგლიანი, ტანზე კისვის ტეავი მჯვარ-ტლიანი, ხელში მუბი გმელ-ტარიანი, ფეხში კლანიანი, წევრ ულვაში ჭაგრიანი, ტანი — აბჭარ-აბგრიანი, წელი — ეაზიმის ქამრიანი, თითბრით მორთულ სმალიანი, პირისახე — რო-

զորք չը ծցնուած։ Ռռցա ծալդուն ի սեւցքենաց մայթի պահպանութեան ամս քանձեցես (չկազմեցէ)։ «Յոն եարտ? Տաճ եարտ? Յոն ըս-
րուն մացեմ? Քանցատ, քամեցաճյու, ոյ մյ զոր ծալդյուն մո-
ւելի պահպան» (չուռամ մասիշազլյույլուու)։ — Երտս ամս օրվան և
մյույն տաշաճ ուցուն, մոյշու մասնաւ ու տաշից քայլուն, ծալդուն
եղանակն զայտարացն զանգագիտն յօն։

— უიმე! და-და-და-დაით! ხემი მტერი ჩავ-რდეს იმის
სეგდი! — და თან ღრმად ამოითხორა, თუმცა გული-გულმი
ძალიან გაუხარდა, რადგან მამიდამ თავის მმისწულის ძალიან
მოხქენებული საფოთხოებელი დაუკენა, ვინაიდგან წიწმატის სა-
ზოგადოდ ხეჭხურებისა ემინოდა მას შეძებ, რაც ის თრი
თვის წინად, ხატი სადოცავად რომ მიღიოდნენ, გზაზე ხევ-
სურების ჩხუბი ნახა თავის თვალით. იმათ ხმლების პრიალის
რა დაგიწეუბდა?..

ଓଡ଼ିଆ-ଭାଷାବିଜ୍ଞାନ

(ପ୍ରକାଶନ ଓ ମିଳିଗତି)





კვერისძი დაიბადა და ტევერისძი, გრიშარდ ჰა-
ტარ იაღონი. იმის ჸატონის ბარე ქავსი გა-
ლია ჭირნდა და უკვლებ გადიაში კოსტა, ბუმ-
ბულით მოფენილი ბუდეები ჭირნდა გამართული.

ერთ ამ გვარ ბუდები შეისის დილის გამოიჩინა სიმი ია-
ღონი; გაუხარდა ჰატრონს, მოუთმენლად კლოდა ჩიტუქების
გაზრდას ჩა გაღობის, გარე ფასედ გასურდით.

დედის დახმარებით, ოომელიც წამდაუწუმ პირში ფეტვის
მარცვლებს უდებდ, ბარტექი მაღვე დაისარღნენ და ტიტევლა
ტანზედ მშვენიერი კვითელი ბუმბული ამოუკიდათ. ერთი მათ-
განი ისეთის კვითელის ბუმბულით შეიძლება, რომ ნამდვიდე
კვერცხის გულს მოგაგონებდათ, და ჰატრონხაც ამიტომ დაბრუნა
ბეჭერცხბულა. ერთის კვითის ძემდებ გაუბეჭდვად ბუდიდგან
ამოვიდნენ და ერთის სარისიდვან მეორეზე სტუნკა დააწეეს.
დედას სიხარულით გული კეცებოდა; დილა ადრიან, როცა ჩი-
ტუნიებს ჯერ კიდევ კინათ, დედა ნაზის სმით გალიაბას იწ-
ებდა და ტებილ გალობით აღვიძებდა. წამოსტებოდნენ, ფე-
ტვით კუჭს მოიძარებდნენ და მოჰქენებოდნენ ვიწო გალია-
ბი სტუნგას და ჭიბჭაპს.

յուտ մմզյենցը ջուղակ հզյեն նացեռօծ զծլուսմու մարդու յուտմա ծարթիւմ զծմուռզումա; յեմոքա ջյզա հուրու զծլուս, մշշրամ զծլուսմու սրեսճա ևիսճճ. ջծլուսճա հզյեն զբյուլէքզյալճ, մմյօթէ բալճիւ հծլոյլուսմօթա, բալճիւ վայջուր սմելությունճ: յուժնա. ծոլուտք միշչզա, րում և յալ նէնչուն զծլուսմու ոյշ ուժես

დედა დამწევდეული; და იმისი მმები კი აღარსად სხინძელი ისინი გუძინ ღამოიერანა ჰატრონმა გაღიღდან და ბაზარში გაჰებ ზავნა გასაჟიდად. პეტრეცხველას ეკონა, ისინიც აქ სადმე ერთ-ერთ გაღიაში იქნებიან დამწევდეულიო; და გაუბედვის ხმით დაიწეო გაღობა; ამ გაღობაში თავის და კარგულ მმების ემახდა, მაგრამ მმების ხმა არსაიდგან ისმოდა. იმათ მავივრად დედა ჩიტბა დაიწეო გაღობა. ისე ნაღვლიანად გაღობდა მვილებს დამორებული ჩატუნა, რომ კაცს ტირილი მოუვიდოდა.

მარტოდ-მარტო დარჩენილმა პეტრეცხველამ მაღე ისე მძვენ უვრად ისწავლა გაღობა, რომ იმის ჰატრონს ათასნი ენკერებოდნენ: „არა მე მაჩუქე და არა მეო“. პეტრეცხველა-კი ამ გაღობის დროს სულ სხვასა ფაქტობდა. ისა სედავდა, რომ იქვე ხის ტოტებზე მოფრინდებოდნენ სხვადა სხვა ფეროვანი ჩიტუნიები; იტიკტიკებდნენ, ინაგარდებდნენ, ტოტიაგან ტოტზე გადახტო-გადმოხტებოდნენ და მერე, თავისუფალნი, ცის სივრცები იმაღლებოდნენ. დადონებული გააუღლებდა თვალს ჩვენი პეტრეცხველა იმ ჩიტუნიებს. იმათ რომ დაინახავდა, აღარ უდის ბოდა გული ვიწრო გაღიაში საბრალოს, იმასაც უნდოდა იმ ჩიტებივათ თავისუფლად ფრთა გაეძალა და ეწეო ფრენა, მაგრამ როგორ?.. გაღია ისეთი მაგარი, ისეთი ვიწრო იქო...—მაგრამ უკურეთ იმის ბეჭა: ჰატრონმა რომ საკენკი გამოუცეალა, გაღიას კარები ღია დარჩა! პეტრეცხველასაც ეს უნდოდა; ხტენგა-ხტენგით მიფიდა კარებთან; კარები მიიხედ-მოისედა და, რა დაინახა, არავინ მიუჟრებსო, მემოჟკო ფრთა-ფრთას და თვალის დახმამების უმაღლ იქვე თუთას ხეხედ შემოყდა.

სიხარულით თავბრუ დაეხსა პეტრეცხველას, აღარაუკრი ახსოვდა, გარდა იმისა, რომ ამდენის ხნის ნატერა ახლა-კი ამისრულდათ. შორს, შორს ამ ტეკვობიდგანათ, იფიქრა და შორს ტეისაკენ გაფრინდა.



ტექში საუცხოვოდ კრილოდა, ჩიტებს ერთმულობრივობა
დათ, კერ გაბედა პეტრეცხულამ იმათძი გარევა, ძემოვდა ერთ
ხის ტოტზედა და თავის ნახის ხმით გალობა დაიწეო. ზოგი
ერთი ჩიტები გაჩუმდნენ და იმის გალობას სმენა დაუწევეს,
უნდოდათ გაეგოთ, რომელია რომ ესე ტებალად გალობსო.

მიურიდნენ იმ ხესთან, რომელზედაც პეტრეცხულა გა-
ლობდა, მაგრამ ვერავინ ვერ იცნო.

—ეს ჩვენი ტეის ჩიტი არ არის,—გაიფიქრეს ჩიტებმა და
ისევ ერთმულით ტეს მოედნენ.

ამ დროს პეტრეცხულას ძალზედ მოძივდა და, მეღამ მხად
საჭმელს ჩვეული, არ იცოდა, სად ემოგნა საკენკი. ბევრი იუ-
რინა საწეალმა და ბოლოს დაქანცულმა ტეის პირას ერთ
სახლს მიაგნო. იქ ტეის დარაჯი ცხოვრობდა. ეს დარაჯი
ხშირად ჩიტებს პულს გადმოუერიდა ხოლმე საჭმე-
ლად. რა დაინახა დარაჯმა დაღონებული კვერცხგულა, ერთი
მუქი პულის გული გადმოუეარა. აკენგა პეტრეცხულამ და ცოტა-
თი რომ მოამაგრა ბუქი, იქვე გამკამა ცივი წეალით უელი
ჩაისველა. ოოო! რა კარგი ეოფილა თავისუფლება, პელავ
გაიფიქრა პეტრეცხგულამ, აფრინდა ხეზედ და იქ გამმაცებით
დაიწეო ტოტიდან ტოტზედ ხტენვა.

ბინდისას მეტის სიამოვნებით დაქანცულს ბუქებმი მიკ-
მინა. დილის რიერაქზედ რაღაც ტებილმა გალობამ გამოად-
ვიძა. ისე ასლო ისმოდა გალობა, რომ პეტრეცხულას ეპონა,
ისევ გალიაძი ვარ დამწევდეული და დედა ჩემის გალობა
მესმისო, მაგრამ დახე იმის განცვიურებას, რომ თავის თავი
ბუქეზედ დაინახა და იქვე, იმავ ბუქეზედ ხტორედ თავის ფერი
ჩიტი იჯდა. პეტრეცხგულამ იმ წამსვე იკრძნო, ეს ჩიტიც
წემსავით ტევეობიდგან არის გამოპარულით, გაბედვით მიურინდა
და გვერდზედ დაუკდა. ჩიტსაც არ შეეძინდა, არც მოერიდა
პეტრეცხგულას და კვლავ განაგრძობდა გალობას. ამ გალო-
ბაძი თავის თავგადასაგალს უგალობდა პეტრეცხგულას: ჯერ

ერთი კვირაც არ არის, რაც გამოვებარე ერთ პატარა გალიდგან; ძარშან მახუ დამიგო და დამიჭირა, პურარა ბარ ტერ ვიეავ და ბიჭმა გამაბრიუფო.

მას შემდეგ, რაც იმ ბიჭმა გალიაძა დამამწევდია, ერთხელ არ გაუხარია ჩემ გულია და სულ დაკარგედ თავისუფლებას ვნარობდიო; ამ ერთას კვირის წინად ის ჩემი მტერი ხელში მათამაშებდაო; ერთბაშად გამოუსხლო ხელიდგან და თავს უმველეო. ის ტიროდ და მეუკი სიხარულით აღარ ვიეავიო. ეჭ! ტექობამდინ დედაცა მეავდა, მამაცა, და ქსუა-კი ბეჭრს ვეძახი, მაგრამ სადღა ვიპოვნიო,— დაღონების კილოთი დაათავა ჩიტმა.

მაშინ კვერცხულამბაც უამბო თავისი თავკადას აფალი. „ეველა ზედ მალიან სარჩის შოვნა გამიჭირდებათ“, დაათავა კვერცხულამბ.

— მაგისი ნუ კემინიან, უთხრა იაღონმა: — მაგამი მე გამოცდილი ვარ, ტეუში ჩიტი სულ მედამ იშოვნის თავის-თვის საზრდოსა.

შემდეგმი კვერცხულა და იაღონი დამეცობრდნენ; იმ ბუჩქზედ, რომელზედაც იმათ პირველად ერთმანეთი გაიცნეს, კოხტა ბუდე გააკეთეს და პატარა ბარტები გამოსჩიკეს. რადესაც თავიანთ ბარტებს ფრენას ასწავლიდნენ, თან სულ ერთთავად არიგებდნენ: — ფრთხილად იეავით, პატარებო; სიხარბე არ წაგლიოთ, თორებ მაცდეური ადამიანი გაგაბავთ მახები და ტექობაში ცხოვრებას-კი აღრე სიკვდილი სჯობიო.

დ. ლევავა





თელი ბერიაა, რაც შატარა, ცისფერ თვა-
ლება გიგას მოუსვენოობა ეტეობა. ვის
არ ეღრიჯება: ღედის, მამიდას, გამდელს.
უფრო კი ღედას არ ჟიგენებს: „ღედა,
ღედა, შენი ჭირიმე, ერთი წმინდა, დიდი-
დიდი თაბახი ქაღალდი მომეცი. მაღიან
მჭირია, ჩემთ ღედა, ჩემთ, ჩეკემთ“,
გააჭიანურებდა გიგა უკანისკნელ სიტეგას. ღედა-კი სამობათ
სამზადისში იუო, უუსუსუსებდა და გიგას ვეღრებას უურადღე-
ბას არ აქცევდა.

— ღმერთო, რა ვწნა! მამიდა, აბა, შენ მომე, ჩემთ მა-
მიდა. აბა, კაპეიკი მომეცით, ნატოს ღუქანძი გავგზავნი და
მოუატანინებ!

— შვილო, რად გინდა ქაღალდი? გუშინ არ გიუიღე
რებეულა! აი, იმაში დახტერე, ღედა გენაცვალოს.

— არა, არა, ღედიქო, მთელი თაბახი ქაღალდი მინდა.
იცი, ღედა?... — აქ გიგა ძეჩერდა, ოდნავ გაწითლდა.

— იცი ღედა, — დაიწეო ისევ: — მე, მე... გაზეთი მინდა
გამოვცე. ისეთი გაზეთი, ისეთი, ღიღები რომ გამოსცემენ
ხოლმე, აი, როგორც „ისარია“, „ლახვარია“, ისეთი ღიღე
გაზეთი, შენ და მამა რომ კითხულობთ, ისეთი გარგი გაზეთი.
იცი, ღედა, სახელიც ღიღე სანია მოვიგონე. „ია“ უნდა და-

ვარქუა ჩემ გაზეთს, მაგრამ იცი, დედა, ჩემ გვარს-კია თომიშვილი ვაწერ, ისე როგორც დიდებმა იციან, გვარის მაკიფე მოვაწერ. აბა, მომცემ, დედა, ახლა ქადალდეს?

დედამ გიგას სურვილი შეუსრულდა. მთელი თაბახი ქადალდი მისცა.

გიგა ქადალდით ხელმი თავის საკუთარ ჰაწია უჯრიან მაგიდასთან მიცუნცულდა, ნამცეცა საწერელძი კალამი ჩააწოდა წერას შეუდგა. სწერს გიგა, სწერს რაღაცას, ხშირად შებულზე ხელს ისვამს, წარბები შეკრული აქვს, ნესტოვები ვაკანიერებული, ტუჩები მოკუმული, თვალები ფიქრით მოცული. ეტეობა, გიგას ჰატარა თავი მუშაობს. გაათვავა წერა გიგამ.

— აი, დედა, წაიკითხე, მარტო შენ, ჩემო დედა, სხვამ არავინ წაიკითხოს.

გიგას გაზეთი

ი პ

გაზეთი ღირს თვეში შაური

ახალი ამბეჭი

ჩვენ ეზომი მეხილეებ შემოივაზნა ჩოჩორი. მე კუდი ხელი წავალე. ჩოჩორშა კაი წისლი მითავაზა. მე ღრიალი მოვრთე. დედამ-კი ნიმნი მომიგო.

დღეს ჩვენ ეზომი თრი კატენია წაიჩხება. ერთი ძალიან ლამაზი იქო. გარეულ კატას ჰგავდა. ვეზენივით ჭრელი იქო. მუზეუმში ვნახე გარეული კატა, სულ იძარა ჰგავდა.

დღეს „ნაკადული“ მოიტანეს. გველას გვმწეინა, რომ შიო მდგიმელის ლექსი არ არის. ძალიან მწერალია შიო მდგიმელი!

ფერეჭონი

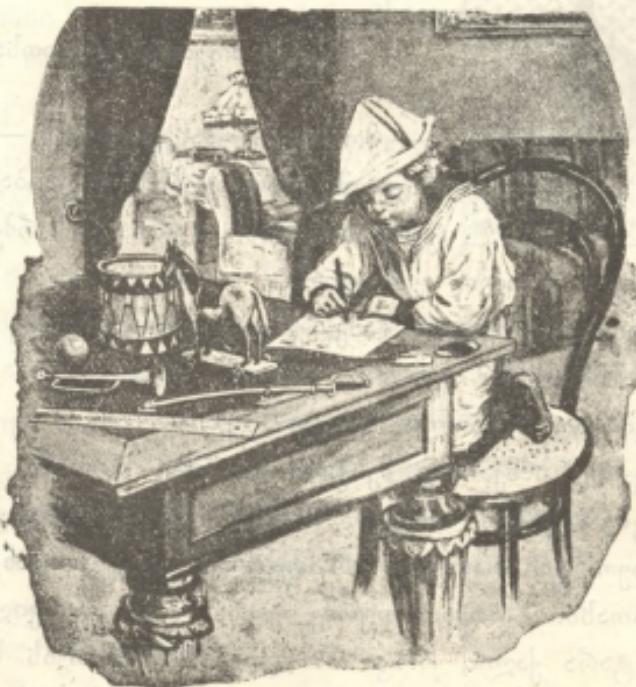
ნინას დედამ ერთი დედალი აჩუქა. ძალიან ლამაზი დედალი იქო. ნინას სასისარულოდ, დედალმა ბლომად კვერცხები დასჭრო,

ქრებად დასვეს და საძის კვირის შემდეგ მშვენიერი უფროს უდიდეს წილი წილები გამოჩინა. წილები გაიზარდნენ. ნინას ქრონიკის მათგანი მაღაინ შეუვერდა, მოწითხნო ქოჩორა ჰქონდა. როგორც ადგებოდა ნინა, იმ ქოჩორას დაიჭირდა, ქოჩორა წილდა, ნინა კი ეუბნებოდა: „არ გაგიშვებ, არ გაგიშვებ“.

ჩექმაძე

შეორე დღეს გიგამ სხვა სათაურით გამოსცა გაზეთი, თავში განცხადება იქთ: გაზეთი „ია“ დაისურა.

ლ. ელიაზაძე





ს პ ი ლ ი

(თარგმანი)

VI

ეორე დღეს ბავშვს დილით აღრე გამოე-
ღვიძა.

— სპილო მოვიდა? — ჰქითხსა ბავშვმა
დედას.

— მოვიდა, — უბასუქსა დედამ, — მხოლოდ
სპილომ გთხოვა ჯერ პირი დაიბანო, ერთი
კვერცხი შესჭამო დ ერთი ჭიქა რმე დალიო.

— დედი! სპილო პეთილია?

— კეთილია, შეილო. ჭამე, ჩემთ დოდონა. ეხლავე ვნახავთ.

— სასაცილოა?

— ცოტათი. თბილად ჩაიცვი.

კვერცხიც საჩქაროდ შესჭამა და რმეც დალია.

საბავშვო კტლი ჩასვეს, რომელშიაც აზარებდნენ, როცა
პატარა იქო და სიარული არ შეეძლო და გაიგებანეს სასა-
დილო ოთახში. სპილო თურმე უფრო დიდი ეოფილი, კიდოე
ეკონა პატარა ქალს, როცა სცელოვების სურათებს სინ ჯვადა.
სიძაღლით ქარების ზემო ამეოლს სწვდება, სიგრძით-კი სა-
სადილო ოთახის ნახევარი უჭირავს. ტეხავი მაგარი აქვს, უკ-
სები მსხვილ ბომბას უგავს, გუდი ბოლოში ცოცხლივითა აქვს,

6

თავი დაკორძებული აქვს, დიდი უურები ჩვერებივით ჰქიდის; წყრილი, მაგრამ ჭყვიანი და კეთილი თვალები აქვს. ეძვები გადასერხილი აქვს. სორთუმს გვეღივით ჰქლავნის, სორთუმის ბოლოში ორი ნეხტო აქვს და ნეხტოებს ძუა მოქნილი თითი.

ბავშვის სპილოსი სრულებით არ შექმინებია. მხოლოდ გაკვირვებულია იმის უზარმაზარის სიდიდით; მოზრდილმა მოსამსახურე გოგომ-კი ძიმით ღრიალი მორთო.

სპილოს ჰატრინი მიუხსლოვდა ლიზიკოს და უთხრა:

— დილა მშვიდობისა, ჰატრარა ქალო, არ შეგეძინდეს, ტომმი კეთილია, მრიელ უქარს ბავშვები.

ბავშვმა გაუწოდა თავისი გამსდარი სელები.

— გამარჯვება, როგორ ბრძანდებით? — უპასუხა ჰატრარა. — მე სპილოსი სრულებით არ შეძინიან, — განაგრძო ქალმა: — თქვენს სპილოს რა ჭერიან?

— ტომმი.

— გამარჯვებათ, ტომმი, — უთხრა ქალმა და თავი დაუკრა.

რადგანაც სპილო უზარ-მაზარია, ვერ უბედავს შენობი თლაპარაკეს.

— როგორ გეძინათ წუხელის?

ბავშვმა სელი გაუწოდა, სპილომ ფრთხილად მიადო ბავშვის წვრილ თითებს თავისი მოძრავი მძღავრი თითი და ჩამოართვა სელი განცილებით უფრო ნაზად, ვიდრე ექიმი მისეილ ჰეტრეს ძე. სპილო თავს აქნევს და ისედაც წვრილი თვალები სულ დაუპატარავდა, თითქოს იცინოდა.

— ხომ ეკელაფერი ესმის? — ეკითხება ბავშვი გერმანელი.

— ეკელაფერი.

— ლაპარაკობს?

— მხოლოდ ლაპარაკი არ შეუძლია. მეც თქვენოდენა ჰატრარა ბავშვი მუავს, იმასიც ლიზა ჭერიან; ტომმი იმისი დიდი მეგობარია.

— ტომმი, ჩაი მიირთვით? — ეკითხება ლიზა. სპილომ ისევ გაიწვდინა თავისი გრძელი სორთუმი. მძღავრად ამოი-

სუნთქმა; მისის სუნთქმით ლიხას თხელმა თმამ ბიბლიოთ-დაცვული წერ. ლიხი ხარხარებს და ტამს უკრავს. გერმანიულიც-კი იცინის, ისიც ისე ჩასუქებულია და კეთილი, როგორც ტომმი. ლიხა გარეგნობით მათ შორის დიდ მსგავსებას ჰქვდავს. ძებულება, ნათესავებიც იუკნენ, ჰყიურობს ბავშვი.

— არა, ტომმის დღეს ჩაი არ დაუღევია; თუ უბომებთ, სიამოვნებით დაღევს დაშაქრულ წეალს; თეთრი პურიც მრიელ უკვარს.

მოაქვთ შაქრიანი წეალი და თეთრი პური. ქალი უმას-ზინძლება სპილოს, ისიც მოხერხებით იდებს პურს თითით, რეალიკით მოჭერის ხორთუმს და ჰქმდლავს სადღაც თავქვემ, სადაც მოძრაობს სახსაცილო სამკუთხიანი ბანჯგულიანი ქვედა ება. ისმის, როგორი მრიალი გააქვს პურს მმრალ კანზე. ასე ჰქვევა ტომმი მეორე, მესამე, მეხუთე ბუღალტეც და, მაღლობის ნიშნად, თავს აკანტურებს და მისი პაწაწა თვალები უფრო პატარავდება სიამოვნებითა. ბავშვი სიამოვნებს და იცინის.

საუზმის შემდეგ ბავშვმა გააცნო ტომმის გველა თავისი დედოფლები:

— ქეხედეთ, ტომმი,—ეუბნება ბავშვი. აი, ამ მორთულ დედოფლის მინა ჰქვიან, მრიელ კეთილი ბავშვია, მსოლოდ ცოტა ეინიანი, წვენი არ უკვარს.

აი, ამას ნატო ჰქვიან, სონას ქალიშვილია, თითქმის გველა ასო იცის. დიდი ხანი არ არის, რაც სწავლა დაიწერ. აი, კიდევ, ამას კატო ჰქვიან, ეს ჩემი პირველი დედოფლია.

ჸსერავთ? უცხვიროა, თავიც მიწებებული აქვს, თქებიც აღარა აქვს, მაინც ჩემს გვერდით მეავს. აბა, მოხუცებული როგორ უნდა გავაგდო სახლიდან. არა, ტომმი? უწინ სონას დედა იუო, ახლა-კი ჩვენი მზარეულია. აბა, ტომმი ახლა თა-მაშობა დავიწერთ, თქვენ მათი მამა იქავით, მე კიდევ დედა, გსენი ჩვენი მეილები იუკნენ.

ტომმი, ნიშნავ თანხმობისა, იცინის. მემდეგ აღდევანის როგორ მარტო დედა დედოფლის და იდებს ჰირში, მემდეგ სკელსა და ცოტათი დაჭელერილს მუხლებზე უდებს ლიზას.

მემდეგ ლიზამ გამოიტანა დიდი სურათებიანი წიგნი და უსსნის: ეს ლომია, ეს კიდევ იადონი, აი, ჩიტი გალიაში, სარკე, ნიჩაბი, უვავი; აბა, ამას შეხვ, ეს სპილოა, ხომ არა ჰვავს? განა უკუთი ჰატარა სპილოები იქნება, ტომმი?

ტომმისაც ჰკონია, ესეთი ჰატარა სპილოები დედამიწაზე არ არის. სახოგადოთ ეს სურათები არ მოხწონს.

ტომმი თვითონ მეუდგა წიგნის ფურცელას. სადილობის დროც მოვიდა, მაგრამ ქალს ვერ აძლიერებენ სპილოს. უკელავერის ისევ გერმანელი ახერხებს.

— ნუ შესწუხდებით, უკელავერს მოვახერხებ, ერთნდ ისა-დილებენ.

გერმანელის ბრძანებით, სპილო კდება. მისმა სიმძიმემ მოელი სახლი შეანირია, განკინაძი ჰურჭელი უდარუნი გააქვს, ქვედა სართულში მდგმურებს თავზე ჰკრიდან ქვიშა და კირი სცვივათ. ლიზა ტომმის ჰირდაპირ კდება, შეაძი სუფრას შლიან, სპილოს დიდი სუფრა შემოახვიეს, ლიზიკოს-კი — ჰატარა სელსაწმენდი.

შეუდგნენ ჭამას, ჩვენი გოგონა წვენს და შემწერს ქათამს შეექცევა, სპილო-კი სხვა-და-სხვა წვანილს და ტებილ წეალს. სადილს მემდეგ ლიზიკოს კაქაო მოუტანეს, ტომმის-კი ნიგვ-ზიანი ტებილი ჰური. ლიზიკოს დედ-მამას სტუმრები მოუკიდნენ. სპილოს დანახვაზე სტუმრები შიშმა აიტანა, მაგრამ ჩვენმა ჰატარა მასშინძლმა მალე დაამშვიდა... „ნუ გქმინიანთ, ჩემი მეგობარი მრიელ კეთილია“.

— დაღამდა. ბავშვს ეძინება. ლიზიკოს არ უნდა სპილოს მოძლიერება: თავის მეგობრის გვერდით დაიძინა.

ლიზიკოს მიღმი მისი მეგობარი ისევ სამსეცოში დააბრუნეს. მოელი ღამე ლიზიკო სისმარში მხოლოდ სპილოს

ჰერიტაჟს, იმას ეძღვნება, მასთან თამაშობს. სპილოური მისამართი დოფ მოაღვეს, დამას ლიხას ჸერიტაჟს ძილში, მაგრამ ხელ-ცარიელს-კი არა, სხვადასხვანაირ ვებერთელა ნიგვზადანის ტკბილის პურებით. დილით ლისიკო ძრიელ კარგ გუნდაზე იდვიძებს და, ოთვორც ავადმყოფობამდე ჰქონდა ჩვეულებად, მოუთმენლად ჰერიტაჟს:

— 60 —

კასარებული დედა მაძინვე მივარდება ქალიშვილს.

— სამილონ სად არის, გეგი?

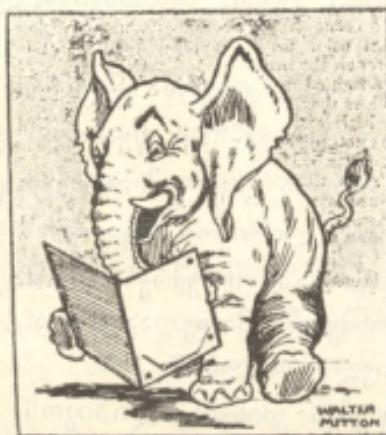
სახლძი წავიდა, შვილო, პატარა შვილები მარტო ჰეკვდა
დატოვებული. მენ მიგვლის ახლა სტუმრად; როგორც კი
ქარგად გახდები, ეგერლანი მეწერით.

ଲୋକଙ୍କ ଲମ୍ବିଲେଖ ଶାସନରେ ଦେଇଛନ୍ତି:

— შეატყობინე ტომმის, რომ მე სრულებით ჭარგადა ვარ.

ଅନ୍ତର୍ଜାଲ ପରିକଳ୍ପନା

(ଲେଖକ: ରମ୍ଯକାଳୀ)



ପ୍ରାଚୀନତାଙ୍କରି

ହାତରେ ମାଦିଲାଖ୍ୟେତ୍ତି ୫ ଶ୍ରୀମତୀରୁଦ୍ଧ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟଙ୍କ ଜ୍ଞାନି—
ଶ୍ରୀମତୀ— ହାତରେ ମାଦିଲାଖ୍ୟେତ୍ତି ୫ ଶ୍ରୀମତୀରୁଦ୍ଧ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟଙ୍କ ଜ୍ଞାନି—
ତିତିତି, ମେଲାର୍ଯ୍ୟ ସାଲାକ୍ଷେତ୍ର ତିତିତି,
ମେଲାର୍ଯ୍ୟ ମେଲାର୍ଯ୍ୟ ତିତିତି, ମେଲାର୍ଯ୍ୟ ମେଲାର୍ଯ୍ୟ
ଆରା ତିତିତି ହା ମେଲାର୍ଯ୍ୟ ନେବେବେତ୍ତି,
ରାତିରୁକୁ ନାହାର୍ଯ୍ୟ ଆରା ନାହିଁନେବେତ୍ତି.



ଚାହ. I

ପାତାର ପାତା

ତାମରିକୁଣ୍ଠ କ୍ରିୟାମରିଦ୍ବିଦ୍ୟାରେ ରାତିରୁକୁ ତିତିତି କ୍ରିୟାମରିକୁ ତିତିତି
କ୍ରିୟାମରି ହାତରେ ତିତିତି, ଗରିତି କ୍ରିୟାମରି ହାତରେ ତିତିତି କ୍ରିୟାମରି
କ୍ରିୟାମରି ତିତିତି କ୍ରିୟାମରି ରାତିରୁକୁ ତିତିତି, ଗରିତି କ୍ରିୟାମରି କ୍ରିୟାମରି ତିତିତି.
ରାତିରୁକୁ କ୍ରିୟାମରି ରାତିରୁକୁ ତିତିତି ରାତିରୁକୁ କ୍ରିୟାମରି?

କାହାର କାହାର

ପାତାର



ବ



କାହାର



କାହାର

ଶତ



ଶ



ଶ



ଶ

ଶତ



ଶ



ଶତ

ଶତ

ସେ-୫ ନ-୩୦ ମୌତାତୁଲ୍ୟରେ ଶାଶ୍ଵତାବଳୀରେ ଆଣନ୍ଦ:

ଶାଶ୍ଵତାବଳୀରେ ଅନ୍ତର୍ଭାବ: ଶାଶ୍ଵତ ଓ ଶାଶ୍ଵତ ଶିଖିତିଷ୍ଠାନ.

ଶାଶ୍ଵତାବଳୀରେ ଅନ୍ତର୍ଭାବ: ଶାଶ୍ଵତ ଓ ଶାଶ୍ଵତ ଶିଖିତିଷ୍ଠାନ.

მიმღება ხელის მოჭერა

1909 წლის იანვრიდან 1910 იანვრიმდე.



საქამაწვილო სურათებიანი ქურნალი

ნ ა კ ა დ ც ლ ი

(წელიწადი მეტეთე)

წლიურ ხელის მომწერლებს მიეცემათ:

24 წიგნი ქურნალი „ნაკადული“
ლიკ მცირე წლოვანთათვის **12** წიგნი ქურნალი „ნაკადული“
მოზრდილთათვის.

პრემია: მიეცემა წლიურ ხელის მომწერლებს 1909 წ.

„ჩას გვიაშბობს ოთახი“ (ავენარიუსია)

ჟურნალის ხედმიშვანედობის უწევების საგანგებოდ პრემია სარედაქტოთ კომისია.

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ხუთი მანეთი. ნახევარის წლით სამი მან.

სამშედვარ გარედ: წლიურად შვიდი მანეთი. ნახევარ წლით ოთხი მან.

შრიარ წლოვანთვის 24 წიგნი სამი მან.—შოზრდილთათვის 12 წიგნი სამი მან.—ჟურნალურა შიდება წლიურად და ნახევარი წლით. ფულის შეიძლება ნაწილ-ნაწილად.

ხელის მოწერა მიიღება:

1) „ნაკადულის“ რედაქტორი, გოლოვინის პროს., ზუბალოვის სახლ., № 8, ყოველ-დღე 9—2 საათ., სამშებათობით სალაშოთიკ.

2) წერა-კითხვის გამარცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზი, სასახლის ქუჩა, სახლი თავად-აზნაურობისა. წლიურად ფასი გურნალისა დამატებით, ესე იგი 36 წიგნისა რჩება ისევ 5 მანეთი.

ნაკადულის რედაქცია სთხოვს ხელისმომწერთ:

ვისაც ეურნალის ნომრები დააკლდება, მიმართონ აგენტს ანუ რედაქტორს, არა უგვიანეს ერთის თვისა.

ვინც მისალის გამოგზავნის დასაბეჭდათ ვთხოვთ გარკვევით და სუფთად იყოს დაწერილი.

რედაქტორი: მ. ი. დემურია.

გამომცემელი: თავ. პ. იუმანიშვილი.